

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 192/2023-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Jany Laššákovej a Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **SOFTEL, spol. s r. o.**, Mariánske námestie 19/6, Žilina, IČO 47 574 101, zastúpenej advokátskou kanceláriou **AŠTARY, s. r. o.** Mariánske námestie 29/6, Žilina, v mene ktorej koná konateľ a advokát Adam Aštary, proti postupu Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 236/2010 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. marca 2023, doplnenou 5. a 6. marca 2023, domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje prikázať Okresnému súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov, priznať jej primerané finančné zadost'učinenie 5 000 eur a nahradiť jej trovy konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka je obchodná spoločnosť, ktorá podala 1. júna 1995 žalobu na okresnom súde o zaplatenie peňažnej sumy z titulu bezdôvodného obohatenia proti viacerým žalovaným, okrem iného proti právnenému predchodcovi [REDACTED], ktorá sa stala účastníčkou konania na žalovanej strane neskôr. Vec bola pôvodne vedená pod sp. zn. 9 C 339/1995, neskôr skončila z dôvodu vylúčenia sudcov okresného súdu, ako aj Okresného súdu Čadca na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 5 C 360/2001, pričom prietahy v danom konaní boli na základe sťažností sťažovateľky prejednávané ústavným súdom, ako aj Európskym súdom pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Na návrh sťažovateľky okresný súd nariadil uznesením č. k. 9 Nc 6/95-42 z 9. mája 1996 predbežné opatrenie, ktorým vtedajším žalovaným zakázal nakladať s vymedzenými nehnuteľnosťami do právoplatnosti skončenia sporu

sp. zn. 9 C 339/1995. Predmetné uznesenie bolo na odvolanie žalovaných potvrdené uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 12 Co 4894/96 zo 17. januára 1997 a neskôr po 10 rokoch bolo zrušené uznesením Okresného súdu Martin č. k. 8 C 69/2008-54 z 5. mája 2008 v spojení s uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 Co 326/2008-91 zo 16. decembra 2008. Konanie o žalobe sťažovateľky bolo právoplatne skončené vo veci samej v roku 2012 a čo sa týka trov konania, v roku 2015.

3. [REDAKOVANÉ] medzitým 27. októbra 2010 podala proti sťažovateľke žalobu o zaplatenie 28 000 eur s prísl. na okresnom súde z titulu nároku na náhradu ujmy spôsobenej predbežným opatrením podľa § 77 ods. 3 vtedy účinného Občianskeho súdneho poriadku, ktorá jej mala byť podľa žalobných tvrdení spôsobená už uvedeným predbežným opatrením. Konanie o žalobe proti sťažovateľke má pridelenú spisovú značku sp. zn. 4 C 236/2010.

4. V danej sporovej veci okresný súd prvýkrát rozhodol medzitýmnym rozsudkom č. k. 4 C 236/2010-324 zo 4. marca 2016 (vyše 5 rokov po podaní žaloby) tak, že zodpovednosť sťažovateľky za ujmu spôsobenú vydaním predbežného opatrenia je daná. Na základe odvolania sťažovateľky krajský súd uznesením č. k. 6 Co 126/2017 z 30. januára 2019 rozhodol tak, že medzitýmny rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

5. Následne okresný súd znovu rozhodol druhým medzitýmnym rozsudkom č. k. 4 C 236/2010-509 zo 14. februára 2020 tak, že zodpovednosť sťažovateľky za ujmu spôsobenú vydaním predbežného opatrenia je daná v rozsahu 50,66 %. Proti rozsudku podali odvolanie žalobkyňa aj sťažovateľka. Spis bol krajskému súdu predložený predkladacou správou z 3. mája 2021 (takmer rok a tri mesiace od vydania napadnutého rozsudku). O odvolaniach rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 6 Co 67/2021 z 20. decembra 2022 tak, že medzitýmny rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalobu žalobkyne zamietol a priznal sťažovateľke proti žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Rozsudok krajského súdu č. k. 6 Co 67/2021 z 20. decembra 2022 nadobudol právoplatnosť 3. januára 2023.

6. Sťažovateľka zistila, že žalobkyňa podala proti rozsudku krajského súdu č. k. 6 Co 67/2021 z 20. decembra 2022 dovolanie datované 1. marca 2023. Poukazuje na to, že hoci nateraz bol vo veci vydaný zmeňujúci rozsudok krajského súdu, ktorý nadobudol právoplatnosť, konanie ako také k dnešnému dňu nie je možné považovať za skončené tak, aby bola definitívne a účinne odstránená právna neistota sťažovateľky. Predmetné konanie trvá od roku 2010, teda vyše 12 rokov, vecne a príčinne nadväzuje na predošlé súdne konanie iniciované sťažovateľkou, ktoré sa začalo v roku 1995. V predmetnom konaní doteraz nebolo právoplatne rozhodnuté ani o výške náhrady trov konania sťažovateľky, pričom trovy konania, ktoré v ňom dosiaľ sťažovateľke vznikli a ktoré si advokátska kancelária vyčíslila, sú v značnej sume (9 080 eur), a hoci má sťažovateľka právoplatne priznaný nárok na náhradu trov, bez právoplatného a vykonateľného rozhodnutia o ich konkrétnej výške, ktoré by malo povahu exekučného titulu, je samotný výrok o nároku na náhradu trov konania ako taký fakticky nevykonateľný. Čím neskôr bude v danej veci právoplatne a vykonateľne rozhodnuté o výške náhrady trov konania sťažovateľky, tým intenzívnejší bude pre sťažovateľku zásah do jej práv, keďže po vyše 12 rokoch trvania súdneho sporu musela a musí trovy právneho zastúpenia platiť zo svojho.

7. Právna neistota sťažovateľky bude ako celok odstránená až po právoplatnom rozhodnutí o dovolaní (ak ním nebude napadnutý rozsudok krajského súdu zrušený, pozn.), pričom v následnom konaní o dovolaní musí okresný súd uskutočňovať ďalšie úkony, pri ktorých je taktiež potrebné, aby neboli zaťažované ďalšími priet'ahmi, keď už doteraz konanie trvalo vyše 12 rokov. Opísané okolnosti podľa sťažovateľky odôvodňujú, prečo je aj v aktuálnej fáze konania potrebné a dôležité, aby ústavný súd vecne posúdil doterajšiu dĺžku konania a postup okresného súdu v ňom; prípadné mechanické odmietnutie ústavnej sťažnosti iba s poukazom na to, že rozsudok krajského súdu vo veci samej je aktuálne právoplatný, sa sťažovateľke vzhľadom na už uvedené fakty nejaví ako zodpovedajúce reálnemu zmyslu a účelu uvedených ustanovení ústavy a dohovoru. Je zrejmé, že doterajšia dĺžka konania bola zjavne neprimeraná a neakceptovateľná, pričom táto bola vo významnej a rozhodnej miere zapríčinená postupom okresného súdu. Postup okresného súdu bol celkovo nekoncentrovaný, neefektívny a neracionálny. Už prvý medzitýmný rozsudok okresného súdu bol vydaný po vyše 5 rokoch od začatia konania, pričom bol zrušený krajským súdom ako nezákonný, takže aj za trvanie konania počas jeho prvého odvolacieho štádia vo výsledku zodpovedá okresný súd. Ako celkom neprijateľné treba vyhodnotiť konanie okresného súdu po vrátení veci krajským súdom – okresný súd vyhlásil v poradí druhý rozsudok zhruba rok po zrušení jeho predošlého rozsudku, avšak jeho písomné vyhotovenie a odoslanie stranám trvalo okresnému súdu takmer ďalší jeden rok (od 14. februára 2020 do 8. februára 2021), čo je nepochopiteľné a neospravedliteľné ani pandémiou ochorenia COVID-19, keďže na písomné vyhotovenie už vyhláseného rozsudku nie je nijako potrebná ani vhodná osobná účasť strán alebo ich zástupcov, a teda prípadné karanténne opatrenia nijako nemohli ovplyvniť schopnosť okresného súdu vypracovať písomné vyhotovenie už vyhláseného rozsudku. Taktiež k predloženiu veci krajskému súdu spolu s odvolaniami strán sporu došlo okresným súdom až v máji 2021, takmer 15 mesiacov od vyhlásenia druhého medzitýmneho rozsudku okresného súdu.

8. Sťažovateľka poukazuje i na to, že hoci svoje trovy konania vyčísliła ešte podaním z 15. januára 2023, dodnes nedisponuje právoplatným rozhodnutím o ich výške. Ďalšie priet'ahy vo veci hrozia vzhľadom na doterajší postup okresného súdu v súvislosti s podaným dovolaním žalobkyne, pričom minimálne, pokiaľ ide o rozhodovanie o výške náhrady trov sťažovateľky a zákonom vyžadované úkony spojené s dovolaním, prípadne s inými procesnými návrhmi žalobkyne. Je nutné, aby bolo okresnému súdu prikázané ďalej vo veci konať bez zbytočných priet'ahov. Vyše 12 rokov trvania súdneho sporu, ktorý navyše priamo nadväzuje na predošlé súdne konanie o žalobe sťažovateľky začaté ešte v roku 1995, spôsobuje sťažovateľke nielen finančnú a časovú záťaž, ale aj celkovú frustráciu z výkonu súdnictva a jej konateľom v danej situácii prirodzený stres. Sťažovateľka pokladá za absurdné, že ešte stále nie je definitívne ukončené súdenie sa strán (sťažovateľky a žalobkyne, ktorá je právnym nástupcom pôvodnej protistrany sťažovateľky) vrátane všetkých partiálnych otázok (náhrady trov konania) a mimoriadnych opravných prostriedkov, pôvodne začaté ešte v polovici 90-tych rokov 20. storočia.

II.

Argumentácia sťažovateľky

9. Proti postupu okresného súdu v napadnutom konaní podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Argumentujúc príslušnou judikatúrou EŠLP a ústavného súdu, domnieva sa, že ústavnú sťažnosť podala včas a ústavný súd by tak mal vysloviť porušenie označených práv.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Pokiaľ ide o postup okresného súdu, ústavný súd na okresnom súde zistil, že po podaní dovolania vznikla súdu povinnosť vykonať procesné úkony s tým spojené (§ 436 Civilného sporového poriadku) a predložiť vec dovolaciemu súdu. Aj v procesnej fáze prípravy spisu na predloženie dovolaciemu súdu, v ktorej okresný súd v zásade nevydáva rozhodnutia, môžu vzniknúť súdne prietahy (napr. III. ÚS 782/2016), ktoré sa však v danom prípade nepreukázali.

11. Ústavný súd zisťoval, aké procesné úkony okresný súd v tomto smere vo veci vykonal:

- 27. februára 2023 okresný súd prostredníctvom vyššieho súdneho úradníka rozhodol o výške trov napadnutého konania, ktorým zaviazal žalobkyňu zaplatiť sťažovateľke trovy konania 8 534,33 eur. Uznesenie bolo doručené právnym zástupcom sporových strán 14. marca 2023;

- 3. marca 2023 okresnému súdu zaslala žalobkyňa žiadosť o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov.

12. Ústavný súd, vychádzajúc z krátkeho prehľadu procesných úkonov po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (3. január 2023) do podania ústavnej sťažnosti (3. marec 2023), konštatuje, že okresný súd postupoval štandardne a vykonal úkony bez zbytočných prietahov a promptne rozhodol o konkrétnej výške trov konania. Po podaní žiadosti žalobkyne bude skúmať následne aj to, či jej žiadosť o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov je opodstatnená.

13. Ústavný súd v kontexte týchto okolností považuje podanie ústavnej sťažnosti v tomto období prípravy predloženia spisu dovolaciemu súdu po podaní dovolania iba za špekulatívne a nedôvodné. Namietanie porušenia práv údajným nerozhodnutím o výške povinnosti sťažovateľky nahradiť trovy konania protistrane sa nepreukázalo, práve naopak, ústavným súdom bolo zistené, že už pred podaním ústavnej sťažnosti okresný súd o tom rozhodol (v priebehu 43 dní od vyčíslenia náhrady trov konania).

14. Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže vyplývať aj z toho, že porušenie uvedených práv sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, v ktorom už v sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy označený všeobecný súd meritorne rozhodol pred jej podaním (II. ÚS 184/06), a preto už k namietanému porušovaniu týchto práv nečinnosťou tohto súdu v čase doručenia sťažnosti nemohlo dochádzať (m. m. II. ÚS 387/06).

15. Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcej zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

16. Ústavný súd je toho názoru, že ústavná sťažnosť proti nečinnosti okresného súdu je nepochybne v čase jej podania zjavne neopodstatnená z dôvodu, že v čase podania sťažnosti na ústavnom súde 3. marca 2023 bolo už konanie, v ktorom sa sťažovateľka domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, právoplatne skončené (3. január 2023). Okresný súd, ako aj odvolací súd tak už nemohli žiadnym ústavne relevantným spôsobom ovplyvňovať priebeh konania, prípadne prietahy v ňom. Dĺžku konania pred okresným súdom navyše ovplyvnilo aj to, že sťažovateľka sa počas súdneho konania od roku 2010 (i počas údajnej nečinnosti okresného súdu) o svoju vec riadne nezaujímalala a nepodala ani sťažnosti na zbytočné prietahy v konaní, čo síce odôvodňuje aj judikatúrou ESLP, ale napokon nepodala v tomto období počas údajnej nečinnosti okresného súdu skôr ani ústavnú sťažnosť.

17. Na tomto skutkovom základe ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v celom rozsahu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. apríla 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu